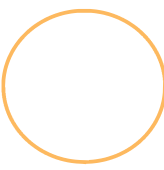

Innometsähankkeen vuosiraportti ajalta 1.1.—31.12.2009

- 1 Hankkeen toteuttajana toimii Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa ja se on rahoitettu Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta. Hanke toteuttaa toimintalinjaa 1 ja sen toimenpidettä 124: ”Yhteistyö maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi”.
- 2 Hankkeen nimi ja tunnus: Innometsä – innovaatioita metsäalan yhteistyöhön yli rajojen, hankenumero 2435
- 3 Yhteenveto hankkeesta:

Hankkeessa etsitään uusia ja innovatiivisia yhteistyömahdollisuuksia, toimintatapoja ja suunnitteluprosesseja metsäalan toimijoiden ja alueiden päättäjien käyttöön. Hankkeen tavoitteena on tuoda metsäalan päätöksentekijöille, maakunnan aluekehittäjille ja kunnallisille luottamushenkilöille tietoa muista maakunnista ja Suomen lähialueilta metsiin ja puuhun liittyvän elinkeinopolitiikan tueksi. Keinoina ovat mm. luennoitsijavierailut sekä tutustumismatkat. Hankkeessa kootaan kunnittaiset metsävaratiedot alueiden elinkeinojen kehittämisen pohjaksi ja kuntien talouden suunnittelun tueksi. Samalla edistetään paikallislähtöisten, seudullisten metsäohjelmien laatimista. Myös alueellisen metsäohjelman laatimiseen pyritään löytämään uusia keinoja paikallisten ihmisten tarpeiden huomioon ottaen. Metsäalan ja muiden toimialojen (terveys, energia, liikenne, hyvinvointi, matkailu, asuminen jne.) toimijoille pyritään luomaan tilaisuuksia yhteistyön lisäämiseen. Keinoina ovat mm. seminaarit ja eri alojen luennoitsijoiden vierailut. Hankkeen kautta edistetään maakunnallista metsäalan hanketoimintaa, avustetaan hankkeiden valmistelussa ja välitetään tietoa metsäalan kehittämishankkeiden mahdollisuuksista.

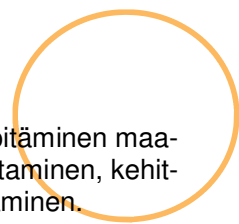
Hankkeen keskeisimmät sidosryhmät ovat alueen seutukunnat, metsä- ja puualan yritykset, oppilaitokset ja yliopisto sekä tutkimus- ja kehitysorganisaatiot. Yhteistyötä tehdään myös metsähoitoyhdistysten ja maakuntaliiton kanssa. Edunsaajia ovat luonnollisesti alueen metsänomistajat. Hankkeen rahoittajana toimii Pohjois-Pohjanmaan maaseutuosaasto sadan prosentin tuella. Hankkeen tulokset ja toimenpiteet raportointiajalta 1.1. – 31.12.2009 esitellään myöhemmin tässä raportissa.

4 Raportti

4.1 Tavoitteet

Ks. kohta 4.2 taulukko

4.1.1 Hankkeen ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Hankkeen ylätasen tavoitteena on metsätalouden toimintakyvyn ylläpitäminen maakunnassa, alueellisen metsäohjelman käytäntöön panemisessa avustaminen, kehittämistoiminnan aktivoiminen sekä innovaatioiden synnyn mahdollistaminen.

4.1.2 Hankkeen tavoitteet, joihin juuri tämä hanke pyrki

Innometsä -hankkeen tavoitteena on ollut tuoda uusia näkökulmia metsäalan kehittäjille niin muilta toimialoilta kuin alueiltakin. Uutta tietoa on pyritty välittämään maamme muilta alueilta erityisesti uusinta tutkimustietoa ja asiantuntijuutta hyväksi käyttäen. Kehittämistarpeita on pyritty kartoittamaan maakunnan eri alueilta ja eri toimijoilta. Hankkeen raportointiaikana järjestettiin kaksiosainen skenaariotyöpaja, johon osallistui metsäneuvoston jäseniä sekä metsäalan sidosryhmien edustajia. Tavoitteena oli hahmotella Pohjois-Pohjanmaan metsäalan tilanne vuonna 2020 erilaisten muuttuvien tekijöiden tulemana. Neljä erillistä ryhmää teki omat tulevaisuusskenaariot. Ryhmien jäsenet edustivat eri organisaatioita ja interssiryhmiä ja keskustelu oli hedelmällistä kun omien asenteiden ja arvojen ei annettu vaikuttaa vaan vaihtoehtojen pohdintaa tehtiin ennalta määrättyjen reunaehtojen mukaisesti. Ryhmien työn tuloksena Pohjois-Pohjanmaan metsäalan mahdollisuuksiksi tulevaisuudessa nousivat bioenergia, matkailu- ja hyvinvointi tuotteet sekä palvelut, ekologiset puutuotteet sekä ekosysteemipalvelut. Sovittiin, että em. teemojen (paitsi bioenergia) ympärille järjestetään hankkeen toimesta jatkotilaisuudet. Skenaariotyöstä valmistui raportti, joka liitetään Innometsähankkeen loppuraporttiin.

Kehittämällä erilaisia tiedonsiirron malleja pyritään tehostamaan uuden tiedon käyttöönottoa. Raportointikaudella sosiaalinen media ja sen käyttömahdollisuudet nousivat erityisen kiinnostuksen kohteeksi maassamme. Hankkeen toimesta menttiin mukaan yhteisöpalvelutoimintaan ja aiheeseen liittyvä selvitystyö saatettiin alulle yhteistyössä koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden kanssa. Vuoden 2010 aikana saadaan tutkimustietoa sosiaalisen median mahdollisuuksista metsätoimialan viestintä ja -markkinointikanavana. Tämän toivotaan lisäävän myös yritysten näkyvyyttä palvelujen tuottajana. Maisema- ja virkistyskauppa tilaisuus Kuusamossa toi maanomistajille ja matkailupuolen yrittäjille tietoa em. mahdollisuuksista tulevaisuuden ansaintakeinoina. Aihe on ajankohtainen ja sen uskotaan olevan yksi lisätulon lähde metsänomistajille, joiden metsänhoidossa korostuvat muut kuin puuntuotannolliset arvot.

Hankkeessa on ollut tavoitteena lisätä metsäalan toimijoiden ja yrittäjien osaamista kehittämisrahoituksen hakemisessa ja hankesuunnittelussa sekä yhteen sovittaa metsäalan hanketoimintaa. Hankeneuvontaa ja valmistelua tehtiin eri puolilla maakuntaa. Rahoittajan palautteen mukaan tämä on näkynyt niin, että metsäalan hankehakemuksia on tullut rahoittajalle tasaisesti.

Uusien kumppaneiden löytäminen saattamalla metsäalan toimijoita yhteen muiden toimialojen kanssa on lisännyt mahdollisuuksia uusien innovaatioiden synnylle. Työhyvinvointi, maahanmuuttajien työllistyminen sekä matkailun eri muodot liitettynä metsäalan tarjoamiin mahdollisuuksiin olivat esillä hankkeessa raportointiaikana.

Lisäksi hankkeessa on ollut tavoitteena yrityskohtaisen ja yritysryhmien omatoimisen kehittämisen aktivoiminen sekä alueellisen metsäohjelman toteutumista edistäminen. Metsäpalvelu yrityksille valmisteltiin yrittäjätilaisuutta, mutta sen toteutuminen kaatui viime metreillä aktiivisten yrittäjien puuttumiseen. Yhdelle uudelle yritykselle annettiin neuvoja mm. liittyen yrityksen lisätyövoiman palkkaamiseen ja yrittäjä ohjattiin saamaan lisätietoa paikalliseen TE-keskukseen.

4.2 Toteutus ja toimenpiteet vuonna 2009

Tavoite	Toimenpide
1. tuoda uusia näkökulmia metsäalan kehittäjille muilta aloilta ja muilta alueilta Suomesta, Euroopan Unionin alueelta sekä Suomen lähialueilta	– osallistuttu metsäalantulevaisuusseminaariin Helsingissä – Joensuussa suunniteltiin metsäalan rajapinnassa olevien toimialojen innovaatiotyöpajoja – puutuoteseminaari Ylivieskassa – matkailualan yhteistyötä viriteltiin Kuusamossa (virkistysarvokauppa maanomistajien ja matkailualan näkökulmasta) sekä Haapavesi-Siikalatva (NorthHunt) seutukunnassa – Oulu Innomajakkana –seminaari: teknologian uudet tuulet – Maahanmuuttajat ja luonnonvara-alan työllistävyys (MSL) – Centrian matkailualan kanssa yhteistyötä; matkailupainotteisen paikallisen metsäohjelman alkuvaiheen suunnittelua sekä solmittiin opinnäytetyösopimus metsästysmatkailuun liittyen
2. lisätä hankealueen metsäalan päättäjien valmiuksia kokonaisvaltaiseen kehittämistyöhön	– metsäneuvostolle suunnattu kaksivaiheinen skenaariotyöpaja
3. kehittää tiedonsiirron malleja niin, että uusin tieto saadaan käyttöön mahdollisimman tehokkaasti	– aloiteltiin sosiaalisen median hyödyntämisen tutkimista metsäalan tiedottamistyössä; perustettiin Naisten metsä –ryhmä Facebookiin ja kokeiltiin tilaisuudesta tiedottamista sen kautta (tulokset olivat hyviä)
4. lisätä metsäalan toimijoiden ja yrittäjien osaamista kehittämisrahoitusten hakemisessa ja hankesuunnittelussa sekä yhteen sovittaa eri metsäalan toimijoiden hanketoimintaa	– hankevalmisteluissa mukana: Centria, Oulun maaseutualueitten kehittämisohjelma, Hiilihanke, Pudasjärven kaupunki, yrityshanke neuvontaa aloittavalle metsäpalveluyrittäjälle, OAMK:n luonnonvara-alan hankevalmistelijoille neuvontaa
5. saattaa metsäalan ja muiden toimialojen toimijoita yhteen kehittämistoimien suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi	– skenaariotyöpajat – luonnonvara-alan koulutustarjonta maahanmuuttajille: palaverit OSAO:n ja MSL:n kanssa
6. edistää yritys kohtaista ja yritysryhmien omatoimista kehittämistä	– tiedotusta metsäpalveluyrittäjille hankkeen resursseista → suunniteltu yrittäjältä peruuntui – yhdelle aloittavalle yritykselle neuvontaa – matkailualan yrittäjille maisema- ja virkistysarvokauppatilaisuus – hanke oli mukana metsänomistajille suunnatussa energiapuutilaisuudessa – metsästysmatkailuyrittäjien tapaamisen järjestelyt erämessujen yhteyteen
7. luoda toimintatapoja ja – kulttuuria kehittämistoimenpiteiden suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi yli hallinnollisten ja alueellisten rajojen	– hanke osallistui Ruotsin metsähallituksen koollekutsumaan hankkeiden suunnittelupalaveriin; ruotsalaiset kiinnostuivat Innometsä hankkeesta ja heille toimitettiin hankkeen englanninkielinen suunnitelma – ensikontaktit sosiaali- ja terveystieteiden (työ)hyvinvointi ja metsäluonnon teemojen yhdistämiseksi

	–hanke esitteli toimintaansa Maaseutuverkostoyksikön tilaisuudessa Helsingissä –ks. ed. (Ruotsi kontaktit)
8. edistää kansainvälisten metsäalan kehittämishankkeiden käynnistymistä ja valmistelua	
9. edesauttaa alueellisen metsäohjelman toteutumista	– metsäneuvoston skenaariotyöpajat – paikallistason metsävaratiedon työstäminen – työvoiman saannin turvaaminen (mamu yhteistyö) – puutuoteohjelman päivityksen ensivaiheen valmisteluihin osallistuminen
10. antaa valmiuksia ja kehittää työkaluja hyödyntää metsäpotentiaalia seudullisessa kehittämisessä	– paikallistason metsävaratiedon työstäminen

Määrälliset tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi:

11. uusia metsäalan kehittämishankkeita toimii koko hankealueella	Hankevalmistelua ja – neuvontaa eri toimijoiden ja alueitten kanssa
12. 3 tulevaisuusseminaaria	Yksi 2-osainen skenaariotyöpaja keväällä, virkistysarvokauppatilaisuus Kuusamossa ja sosiaalista mediaa hyödyntävä seminaari syksyllä
13. laaditaan olemassa olevaa metsävara- ja metsätalouden toimintatietoa hyödyntäen seudullisia metsäohjelmia yritystoiminnan ja asukkaiden tarpeita huomioiden	1. Oulun maaseutualueitten paikallinen metsäohjelma aluillaan 2. Siikalatvan Hiilihankkeen kanssa yhteistyötä (metsävaratiedon toimittamista) → paikalliseen metsäsunnitelmaan hiilensidontaan liittyviä laskelmia 3. Peuranmaan matkailuhankkeen kanssa alustavia suunnitelmia ko. alueen matkailupainotteisesta metsäohjelmasta
14. 15 henkilöä tutustuu Suomen lähialueilla innovatiivisiin kehittämiskohteisiin, jotka valitaan hankkeen aikana esiin tulleiden tarpeiden perusteella	Neuvottelut ruotsalaisten kollegoiden kanssa keväällä 2010 toteutettavasta matkasta
15. hankealueen toimijaverkot, ml. metsäneuvosto, ovat ottaneet aktiivisen roolin metsäalan innovaatioiden aktivoimisessa ja kehittämistoiminnassa	Skenaariotyöpajat ja ensi askeleet sosiaalisessa mediassa (vuonna 2010 tavoitteena perustaa metsäneuvosto blogi, joka toimii myös kansalaiskeskustelun välineenä)

4.2.1 Aikataulu

Hankkeen toiminta-aika on 1.3.2008 – 28.2.2011 ja tämä raportti koskee aikaväliä 1.1. – 31.12.2009.

4.2.2 Resurssit

Innometsähankkeen päätoimisena projektipäällikkönä on toiminut Rita Porkka. Tämän lisäksi on hankkeelle tehnyt töitä metsäkeskuksen viestintäassistentti, palkanlaskija, kehittämisspäällikkö ja kirjanpitäjä. Ostopalveluna on hankittu asiantuntijapalveluita

seminaareihin. Työtilat ovat Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksessa, Oulussa. Yhdestä opinnäytetyöhön liittyvästä selvitystyöstä tehtiin ostopalvelusopimus.

4.2.3 Toteutuksen organisaatio

Hankkeen hallinnoijana toimii Pohjois-Pohjanmaan Metsäkeskus, jonka johtaja Niilo Piisilä on hankkeen johtaja. Projektipäällikkö Rita Porkka vastaa hankkeen käytännön toteutuksesta esimiehensä Eeva-Liisa Revon ja ohjausryhmän ohjauksessa. Hankkeen kirjanpitäjänä toimii Riitta Vikstedt, Pirjo Tapanila on mukana viestintäassistentin roolissa esitteiden ja ilmoitusten valmistuksessa ja palkanlaskijana toimii Tarja Mäkelä. Ohjausryhmän tehtävänä on hankkeen toteutuman seuranta ja siihen liittyvä ohjaus. Ohjausryhmä on koottu seutukuntien, maakuntaliiton sekä koulutussektorin edustajista. Hankkeen aikana kokoontuu lisäksi erinäisiä innovaatioryhmiä sen mukaan, mitä toimenpiteitä on valmisteilla.

4.2.4 Kustannukset ja rahoitus (31.12.2009)

Kululuokka	2008	2009	2010	2011	Päätös	Jäljellä
<i>Palkkauskulut</i>	29330	50639			201 700	121 731
<i>Ostopalvelut ja palkkiot</i>	1196,50	5823,77			25 000	17 979
<i>Vuokrat</i>	899,77	1574,95			9 500	7 025
<i>Kotimaan matkakulut</i>	3771,67	4921,26			21 000	12 307
<i>Ulkomaan matkakulut</i>	0	0			9 000	9 000
<i>Muut kustannukset</i>	2393,14	4051,14			21 000	14 555
YHTEENSÄ	37591	67011			287 200	182 597

Huom! Palkkakulut tarkentuvat vuosiraportin jättämisen jälkeen. Ne korjataan asianmukaisiksi ennen 2. maksamishakemusta, joka pyritään jättämään rahoittajalle maaliskuuhun 2010.

Ensimmäinen maksamishakemus jätettiin rahoittajalle 15.6.2009 ja sitä täydennettiin syksyllä. Maksamispäätös saatiin vuoden lopussa ja siitä tehtiin valitus, jonka käsittely vuosiraportin jättämishetkellä on vielä kesken.

4.2.5 Raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)

Raportointiajanjaksolla käytiin neuvotteluja rahoittajan kanssa kolme kertaa. Ohjausryhmä kokoontui niinkään kolme kertaa. Sidosryhmäpalavereita pidettiin säännöllisesti. Hankkeesta tiedotettiin toimijoille sähköpostitse (hankkeiden ryhmäsähköpostilla). Hanketiedote ilmestyi vuoden aikana neljä kertaa. Nettisivuja ylläpidettiin ja sinne siirrettiin tilaisuuksien materiaali.

Hankkeen seurantaa tehtiin ylläpitämällä toimenpidelistaa kuukausittain. Projektipäällikkö piti esimiehensä kanssa säännöllisesti suunnittelupalavereita, joissa käytiin läpi hankkeen tavoitteita ja tehtäviä.

4.2.6 Toteutusoletukset ja riskit

Haasteena hankkeen toteutukselle on metsätoimialan yleiset trendit, taantuman ja tuotannon muutosten aiheuttamat muutokset sekä hanketoiminnan yleisen mielialan

hiipuminen. Ohjelmakauden 2007 – 2013 viivästynyt aloitus aiheutti maaseudun toimijoiden keskuudessa uskottavuusongelman. Kehittämistyötä tarvitaan, mutta hanketoiminnan mahdollisuuksiin ei välttämättä uskota. Toisaalta ulkoa tuleva viesti metsäalan suurista muutoksista saa yrittäjät odottavalle kannalle. Taantuma puolestaan hidastaa investointihalukkuutta. Hankehallinnoinnin raskaus on käynyt ilmi myös Innometsähankkeen osalta ja varsinkin maksatukseen liittyvät epäselvyydet veivät kohtuuttomasti työtunteja varsinaiselta kehittämistoiminnalta. Eri tilaisuudet, mitä on järjestetty yrittäjiä silmälläpitäen, eivät ole vetäneet paikalle yrittäjiä niin paljon kuin mitä oletettiin. Maaseutuhankkeissa tämä on hyvin tyypillistä, koska maaseutuyritykset ovat pieniä ja heidän resurssinsa osallistua kehittämistoimintaan on rajalliset.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeella on laaja maakuntarajat ylittävä yhteistyöverkosto. Raportointiaikana tiiviimmin yhteistyötä tehtiin oppilaitosten, metsänomistajien, eri toimialojen yrittäjien sekä seutukuntien kehittämisorganisaatioiden kanssa. Muita tärkeitä yhteistyötahoja ovat maakuntaliitto, metsäntutkimuslaitos ja yliopistot.

Koska hankkeen projektipäällikkö oli jo edellisellä ohjelmakaudella maaseudun kehittämishankkeiden kanssa tiiviissä yhteistyössä, on sidosryhmytyöskentely tuttua ja tiedotuskanavat pääosin valmiina.

4.4 Tulokset ja vaikutukset raportointiaikana

Hankeaktivoinnin seurauksena metsätoimialan kehittämishankevalmistelua on meneillään koko maakunnassa. Metsätalouden skenaariot Pohjois-Pohjanmaalla 2020 – raportti valmistui ja sen pohjalta on meneillään erilaisia jatkotoimenpiteitä työpajojen ja infotilaisuuksien muodossa. Innometsähanke herätti mielenkiintoa eri puolilla ja hankesuunnitelmaa on lähetetty mm. Pohjois-Ruotsiin, Etelä-Pohjanmaan ja Pirkanmaan maakuntiin sekä Itä-Suomen yliopiston kautta sikäläiselle kehittämisorganisaatiolle. Hankkeen luonnetta on kiitelty erilaiseksi ja rajoja rikkovaksi joten on tunne, että työ etenee hankesuunnitelman mukaisesti. Innometsähankkeen järjestämiin verkostotapaamisiin ja työpajoihin osallistui vuonna 2009 noin 260 henkilöä. Myös mediassa hanke oli esillä useaan otteeseen; maakunnan eri viestimet tekivät kiitettävästi juttuja niin tilaisuuksista kuin hankkeesta yleisestikin.

5 Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Sosiaalisen median käytön yleistyminen sekä myös metsäalan palveluiden sähköistymisen myötä metsänomistajille suunnattu Internet-koulutus on tarpeen. Lisäksi metsäpalveluyrittäjille ja metsäkoneyrittäjien kehittämishankkeelle on tilaus maakunnassamme. Metsäalan yhä laajenevien mahdollisuuksien (vrt. muut toimialat vs. metsäala) esiintuominen lapsille ja nuorille on niinkään yksi jatkotoimenpiteitä vaativa teema.

6 Allekirjoittajat ja päiväys

Oulussa 25.3.2010

Rita Porkka, projektipäällikkö